

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан педагогічного факультету

Олефірейко Т. О.

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ

освітньої програми Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.8

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Інклюзивне освітнє середовище закладу дошкільної освіти», затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова «7» грудня 2022 року, протокол №6.

Розробник програми: Андрущенко Н.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.8

Загальна характеристика дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни 90 год		Методи навчання і форми контролю
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3		<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стимулювання й мотивації навчання, спрямованих на формування інтересу до майбутньої професійної діяльності; - організації і здійснення навчально-пізнавальних дій; - індивідуалізованого спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби; - використання мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж). <p>Методи та форми дистанційного навчання - система Moodle https://moodle.udu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=93075 інтернет - конференція Google Meet.</p>
	Загальна кількість годин – 90		
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Денна	Заочна	
Освітній рівень бакалавр	Лекції		
Вибіркова	10	12	
	Семінарські (практичні) заняття		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2024	20	12	
	Лабораторні заняття		
	-	-	
			<p>Форми поточного контролю: модульний контроль</p>

	Самостійна робота		
	60	78	
Семестр 7	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		Форма підсумкового контролю: залік
Тижневе навантаження (2 год.): -аудиторне: -самостійна робота.			
Мова навчання: українська	1/2	1/3	

Предмет вивчення навчальної дисципліни – особливості інклюзивного освітнього середовища, його зміст та структура.

Міждисциплінарні зв'язки «Філософія», «Основи медичних знань», «Етика», «Етика професійного спілкування», «Психологія дитяча», «Психологія загальна», «Педагогіка дошкільна», «Педагогіка», «Основи корекційної педагогіки», «Інклюзивна освіта», «Планування освітнього процесу», «Теорія і практика співпраці з родиною».

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Інклюзивне освітнє середовище закладу дошкільної освіти» є забезпечення підготовки майбутніх асистентів вихователів в інклюзивній групі до створення та забезпечення ефективності функціонування інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами, спрямованого на реалізацію індивідуальних освітніх стратегій вихованців.

Завданнями навчальної дисципліни «Інклюзивне освітнє середовище закладу дошкільної освіти» є:

1. ознайомлення з теоретико-методологічними засадами створення інклюзивного освітнього середовища;
2. ознайомлення з загальними підходами та принципами життєдіяльності дітей з особливими освітніми потребами щодо здійснення інклюзивної освіти, а також оптимальною структурою освітнього процесу;
3. ознайомлення з умовами створення безбар'єрного середовища з урахуванням потреб усіх учасників освітнього процесу;
4. формування навичок забезпечення необхідної підтримки супроводу дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
5. формування практичних навичок і умінь визначати рівень і обсяг необхідних змін та пристосувань освітнього середовища за рахунок

структурно-функціональної, змістової та технологічної модернізації освітньої системи закладу дошкільної освіти;

6. формування навичок змістовної співпраці з командою психолого-педагогічного супроводу, реалізації власних професійних функцій в межах своїх повноважень;
7. формування навичок реалізації партнерських взаємин з родинами.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.	КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
2.	ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.	КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
3.	ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.	КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№п /п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
1.	<u>Модуль 1.</u> Сутність і специфіка ІОС в сучасних закладах дошкільної освіти. Тема 1. Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища	6	2	4	-	10	4	2	2	-	15
2.	Тема 2. Структура інклюзивного освітнього середовища	6	2	4	-	10	4	2	2	-	15
3.	<u>Модуль 2.</u> Організаційно-технологічні засади створення інклюзивного освітнього середовища. Тема 3. Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти	6	2	4	-	10	6	4	2	-	15
4.	Тема 4.	6	2	4	-	15	6	2	4	-	15

	Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами										
5.	Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі	6	2	4	-	15	4	2	2	-	18
Разом		30	10	20	-	60	24	12	12	-	78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-ть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	<u>Модуль I. Сутність і специфіка інклюзивного освітнього середовища в сучасних закладах освіти.</u>	30	10
1.1.	Тема 1. Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища. <i>Зміст теми</i> <i>1. Принцип індивідуального підходу до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.</i> <i>2. Інклюзивна освіта, як модель освітнього середовища.</i> <i>3. Сучасні трактування поняття “Інклюзивне освітнє середовище”.</i> <i>4. Умови формування ІОС.</i> <i>5. Переваги ІОС для усіх учасників освітнього процесу.</i> <i>6. Роль асистента вихователя в створенні ІОС.</i> <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>основні: 1, 5, 7, 14</i> <i>допоміжні: 2, 3, 8, 16, 22</i>	6	2
1.2.	Тема 2. Структура ІОС <i>Зміст теми</i> <i>1. Структура ІОС, як простір соціалізації дітей з різними можливостями.</i> <i>2. Ознаки ІОС.</i>	6	2

1.3	<p>3.Структурні компоненти ІОС: просторово-предметний, змістовно-методичний, комунікативно-організаційний.</p> <p>4.Особливі ресурси, що сприяють доступності та оптимізації різних видів дитячої діяльності.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2, 4, 8, 11, 13 допоміжні: 2, 3, 5, 6, 10, 15, 22</p> <p>Модуль 2. Організаційно-технологічні засади створення ІОС. Тема 3.Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>1.Застосування середовищного підходу у вихованні дітей дошкільного віку з ООП.</p> <p>2.Специфіка організації та реалізації ІОС,</p> <p>3.Шляхи подолання перешкод створення ІОС.</p> <p>4.Критерії оцінки стану ІОС.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 2, 4, 8, 11, 13 допоміжні: 2, 3, 4, 8, 17, 22</p>	6	2
1.4	<p>Тема 4. Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>1.Психолого-педагогічні аспекти проектування ІОС.</p> <p>2.Принципи моделювання ІОС.</p> <p>3.Загальні специфічні потреби дітей з ООП.Підходи до організації ОП в інклюзивній групі із урахуванням різних стилів навчання, виховання і розвитку.</p> <p>4.Основні завдання асистента вихователя в інклюзивній групі у поширенні ідей ІО серед різних верств населення.</p> <p>5.Правила професійної взаємодії асистента вихователя ІП з представниками команди супроводу.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела основні: 1, 4, 5, 6, 8, 11 допоміжні: 2, 3, 4, 18, 20, 21</p>	6	2
1.5	<p>Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі.</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>1.Забезпечення єдиних підходів закладу дошкільної освіти і сім'ї у створенні розвивального інклюзивного середовища вдома.</p> <p>2.Сучасні технології забезпечення змістовної співпраці</p>	6	2

	<p><i>інклюзивного закладу дошкільної освіти з батьками дітей з ООП.</i></p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p><i>основні: 1, 4, 8, 10, 11, 12,</i></p> <p><i>допоміжні: 1, 2, 4, 15, 18, 22</i></p>		
--	--	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Тема 1. «Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища».

Питання для обговорення:

- 1.Інклюзивна освіта як модель освітнього середовища.
- 2.Сучасні трактування поняття «інклюзивне освітнє середовище».
- 3.Умови формування інклюзивного освітнього середовища.
- 4.Переваги інклюзивного освітнього середовища для усіх учасників освітнього процесу.
- 5.Роль асистента вихователя в створенні інклюзивного освітнього середовища.

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 1, 5, 7, 14

допоміжні: 2, 3, 8, 16, 22

Тема 2. «Структура інклюзивного освітнього середовища».

Питання для обговорення:

- 1.Структура інклюзивного освітнього середовища, як простір соціалізації дітей з різними можливостями. Ознаки інклюзивного освітнього середовища.
- 2.Структурні компоненти інклюзивного освітнього середовища:
просторово-предметний,
змістовно-методичний,
комунікативно-організаційний.
- 3.Особливі ресурси, що сприяють доступності та оптимізації різних видів дитячої діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 2, 4, 8, 11, 13

допоміжні: 2, 3, 5, 6, 10, 15, 22

Тема 3. «Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти».

Питання для обговорення:

1. Застосування середовищного підходу у вихованні дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.
2. Специфіка організації та реалізації інклюзивного освітнього середовища в ЗДО.
3. Шляхи подолання перешкод створення інклюзивного освітнього середовища.
4. Критерії оцінки стану інклюзивного освітнього середовища.

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 1, 4, 5, 6, 8, 11, 13

допоміжні: 2, 3, 4, 8, 17, 22

Тема 4. «Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами».

Питання для обговорення:

1. Психолого-педагогічні аспекти проектування інклюзивного освітнього середовища.
2. Принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища.
3. Підходи до організації освітнього процесу в інклюзивній групі із урахуванням різних стилів навчання, виховання і розвитку.
4. Основні завдання асистента вихователя в інклюзивній групі у поширенні ідей інклюзивної освіти серед різних верств населення.
5. Правила професійної взаємодії асистента вихователя інклюзивної групи з представниками команди супроводу.

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 1, 4, 8, 10, 11, 12

допоміжні: 1, 2, 4, 18, 20, 21

Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі.

Питання для обговорення:

- 1. Забезпечення єдиних підходів закладу освіти і сім'ї у створенні розвивального інклюзивного середовища вдома.*
- 2. Сучасні технології забезпечення змістовної співпраці інклюзивного закладу дошкільної освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами.*
- 3. Батьки як партнери.*

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 1, 4, 8, 10, 11, 12

допоміжні: 1, 2, 4, 15, 18, 22

4.3. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

Рекомендовані інформаційні джерела:

основні: 1, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 14.

допоміжні: 4, 11, 15, 18, 20, 22.

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
1.	Тема 1. «Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища».	Інклюзивна освіта як модель освітнього середовища.	Написати есе.
2.	Тема 2. Структура ІОС	«Компонентна критеріально-рівнева характеристика інклюзивного середовища».	Скласти таблицю
3.	Тема 3. «Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти».	Схарактеризувати переваги інклюзивного освітнього середовища для таких категорій осіб: для дітей з особливими потребами; для дітей з типовими розвитку; для вихователів; батьків.	Підготувати презентаційний супровід.
4.	Тема 4. «Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами».	Розробити модель інклюзивного освітнього середовища в групі ЗДО для дитини з особливими освітніми потребами (на вибір студента).	Підготувати презентаційний супровід.
5.	Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі.	Сформулювати правила професійної взаємодії команди супроводу із батьками дитини з особливими освітніми потребами у створенні інклюзивного освітнього середовища.	Підготувати презентаційний супровід.

V. Контроль якості знань студентів

Контроль якості знань здобувачів проводять через визначення:

- форм і методів поточного контролю з дисципліни та критеріїв оцінювання знань здобувачів за кожен вид навчальної роботи (протягом семестру). Розподіл балів, які отримують здобувачі, за тематикою та видами поточного контролю подають у таблиці;
- форм і методів підсумкового контролю з освітнього компонента та критеріїв оцінювання знань здобувачів під час його проходження.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компонента. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- залік;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- командні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

5.1. Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів

Поточний контроль проводиться систематично. Використовуються усне індивідуальне та фронтальне опитування, модульні контрольні роботи, самостійні

письмові роботи, поточне тестування, індивідуалізоване спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби; використання мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж). Поточний контроль передбачає застосування проміжного контролю. Проміжний контроль передбачає перевірку засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу модулів у вигляді модульного контролю. Модульний контроль проводиться у формі тестування.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- *методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; реферат, самостійні письмові роботи.
- *методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

- Методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання). Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж.
- Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання “один у одного”). Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання

студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання “один до багатьох”).

- Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання “багато до багатьох”).

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп’ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

Система Moodle - це платформа, на якій розміщені навчальні матеріали, реалізовується спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

Google Meet - проведення дистанційних конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей “Всесвітньої павутини”.

Кожний модуль включає бали за опрацювання лекцій, практичних і семінарських занять, виконання самостійної роботи, модульної контрольної роботи.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (поточна успішність 60 балів і екзамен 40 балів).

5.2. Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Питання до заліку.

1. Запропонуйте різні варіанти об'єднання дітей і інклюзивній групі.
2. Обґрунтуйте необхідність створення інклюзивного освітнього середовища і його розвитку в сучасних умовах функціонування закладу дошкільної освіти.
3. Охарактеризуйте змістовно-методичний компонент інклюзивного освітнього середовища.
4. Охарактеризуйте комунікативно-організаційний компонент інклюзивного освітнього середовища.
5. Охарактеризуйте критерії успішного розвитку інклюзивного середовища.
6. Охарактеризуйте ознаки інклюзивного освітнього середовища.
7. Охарактеризуйте основні завдання асистента вихователя в інклюзивній групі у поширенні ідей інклюзивної освіти серед різних верств населення.
8. Охарактеризуйте основні напрями взаємодії асистента вихователя з батьками в інклюзивному освітньому середовищі.
9. Охарактеризуйте основні перешкоди для успішного створення інклюзивного освітнього середовища та шляхи їх подолання.
10. Охарактеризуйте основні підходи до визначення поняття «інклюзивне освітнє середовище».
11. Охарактеризуйте переваги інклюзивного освітнього середовища для гармонійного розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
12. Охарактеризуйте просторово-предметний компонент інклюзивного освітнього середовища.
13. Охарактеризуйте роль асистента вихователя в створенні інклюзивного освітнього середовища.
14. Охарактеризуйте середовищний підхід до організації життєдіяльності дітей в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти.

15. Охарактеризуйте структуру інклюзивного освітнього середовища.
16. Охарактеризуйте умови успішного функціонування інклюзивного освітнього середовища в ЗДО.
17. Розкрийте напрями професійної діяльності асистента вихователя в інклюзивній групі.
18. Розкрийте основні етапи діяльності команди супроводу із забезпечення функціонування інклюзивного освітнього середовища.
19. Розкрийте основні підходи до моделювання інклюзивного освітнього середовища.
20. Розкрийте основні підходи до організації освітнього процесу в інклюзивній групі із урахуванням різних стилів навчання, виховання і розвитку.
21. Розкрийте особливості взаємодії асистента вихователя з вихователем в умовах інклюзивного освітнього середовища.
22. Розкрийте особливості використання інноваційних технологій в умовах інклюзивного освітнього середовища.
23. Розкрийте особливості запровадження інклюзивних технологій в освітньому процесі інклюзивної групи.
24. Розкрийте особливості мережевої взаємодії структур, які забезпечують організацію інклюзивної практики.
25. Розкрийте особливості організації роботи з дітьми дошкільного віку (з типовим розвитком) в інклюзивній групі.
26. Розкрийте особливості планування освітнього процесу в інклюзивному середовищі групи закладу дошкільної освіти.
27. Розкрийте особливості формування комунікативних навичок дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній групі.
28. Розкрийте принципи інклюзивного освітнього середовища.
29. Розкрийте специфіку використання ресурсів інклюзивного освітнього середовища, спрямованих на реалізацію індивідуальних освітніх стратегій дітей.

30. Розкрийте стратегії ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу в умовах інклюзивного освітнього середовища.
31. Розкрийте сучасні технології забезпечення змістовної співпраці інклюзивного закладу дошкільної освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами.
32. Розробіть анкету для батьків дитини з особливими освітніми потребами під час першої зустрічі в ЗДО.
33. Розробіть правила професійної взаємодії асистента вихователя інклюзивної групи з представниками команди супроводу.
34. Розробіть рекомендації для батьків дитини з особливими освітніми потребами із питань створення розвивального середовища вдома.
35. Розробіть рекомендації для батьків дітей з питань адаптації дитини до умов інклюзивного освітнього середовища.
36. Розробіть рекомендації для вихователів щодо створення безбар'єрного фізичного і психічного середовища інклюзивної групи.
37. Розробіть рекомендації для педагогічного колективу щодо включення дитини з особливими освітніми потребами до групи.
38. Складіть план бесіди для дітей інклюзивної групи з формування дружніх взаємин (вікова група і тема на вибір студента).
39. Складіть тематику (5) консультацій для педагогічного колективу інклюзивного закладу дошкільної освіти.
40. Складіть тематику бесід (4-5 тем) з батьками дітей з особливими освітніми потребами.
41. Сплануйте роботу з адаптації дитини з особливими освітніми потребами до умов інклюзивного освітнього середовища.
42. Сплануйте тематику заходів (4-5) з підвищення рівня методичної обізнаності педагогічного колективу у питаннях реалізації концептуальних засад інклюзивної освіти.
43. Створіть добірку ігор (2-3) для дітей спрямованих на налагодження позитивної взаємодії з однолітками в інклюзивній групі.

44. Створіть добірку ігор (4-5) для дітей інклюзивної групи з формування толерантного ставлення до різних людських особливостей.

45. Створіть добірку методів і прийомів (4-5) спрямованих на соціальне збереження дітей в умовах інклюзивного освітнього середовища.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів із врахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводяться відповідно до тематичного плану. Підсумкова оцінка за опанування курсу визначається шляхом додавання поточного та підсумкового оцінювання (екзамену). Зокрема, за виконання завдань поточного контролю студент може набрати 0-60 балів, за виконання завдань підсумкового контролю (екзамену) 0-40 балів. Всього 100 балів.

Система рейтингових балів поточного контролю представлена в таблиці. Кожний модуль включає бал оцінки поточної роботи студента на практичних і семінарських заняттях, бали за виконання самостійної роботи і бали за складання модульного контролю. Реферати, підготовлені за заданою тематикою обговорюються та захищаються під час семінарських занять. Заходи з модульного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного модуля. Виконання тестових завдань модульного контролю здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики. Оцінювання тестів проводиться за власною методикою з приведенням підсумку до встановленої в рейтинговій шкалі балів.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних (семінарських) заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1									
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.1.4	T.1.5	T.1.6	T.1.7	T.1.8		
10	10	10	10	15	15	15	15	100	100

Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ (СЕМЕСТРОВИХ)

видів навчальної діяльності: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	
36-38	E	задовільно
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів ЕКЗАМЕНУ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
36-40	A	відмінно
32-35	B	добре
28-31	C	
26-27	D	
24-25	E	задовільно
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта Дисципліни

Курс розрахований на 90 години. З них – лекцій – 10, сем. занять – 10, практ. заняття – 10, самостійної роботи – 60.

Модуль 1. Теоретичні основи вирішення педагогічних задач	
Теми практичних занять	Теми лекцій
Тема 1. Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища	Тема 1. Сучасні підходи до створення інклюзивного освітнього середовища
Тема 2. Структура інклюзивного освітнього середовища	Тема 2. Структура інклюзивного освітнього середовища
Тема 3. Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти	Тема 3. Досвід успішних інклюзивних практик в закладах дошкільної освіти
Тема 4. Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами	Тема 4. Моделювання інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами
Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі	Тема 5. Батьки, як ключові партнери в інклюзивному освітньому середовищі
<p>Самостійні роб</p> <p>Інклюзивна освіта як модель освітнього середовища. «Компонентна критеріально-рівнева характеристика інклюзивного середовища». Схарактеризувати переваги інклюзивного освітнього середовища для таких категорій осіб: для дітей з особливими потребами; для дітей з типовими розвитку; для вихователів; батьків.</p>	<p>Розробити модель інклюзивного освітнього середовища в групі ЗДО для дитини з особливими освітніми потребами (на вибір студента). Сформулювати правила професійної</p>
<p>Написати есе. Скласти таблицю.</p> <p>Підготувати презентаційний супровід.</p>	<p>Підготувати презентаційний супровід.</p>
Вид	Вид

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Порошенко М. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
2. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / С.П.Миронова. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
3. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник / О.В. Гаврилов. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
4. Залучення дітей з особливими потребами: Методичне керівництво до програми „Крок за кроком”. К., 2000. 224 с.
5. Інклюзивна освіта: Стан і перспективи розвитку в Україні: Наук.-метод. зб. до Всеукраїнської наук.-практ. конференції в рамках реалізації проекту „Створення ресурсних центрів для батьків дітей з особливими потребами” ІВРР-ТАСІС Європейської комісії /ВФ „Крок за кроком” К., 2007. 180 с.
6. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. К. : Самміт-Книга, 2009. 272 с.
7. Колупаєва А. А. Вступ до інклюзивної освіти : навчальний курс / А. А. Колупаєва, С. М. Єфімова. К. : [Б.в.], 2010. 17 с.
8. Конвенція про права дитини. К., 2001. 20 с.
9. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2010. № 34/35/36. С. 46–49.
10. Кроки до демократичної освіти. Спец. випуск. 2002. № 2 та 3– 34 с.
11. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: наук. - метод. зб. /Наук. ред. І. Єрмаков. К.: Контекст. 2000. 336 с.
12. Основні міжнародні документи в галузі інклюзивної освіти / підгот. Максим Короденко // Освіта України. 2011. 8 лип. (№ 53/54). С. 8.
13. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах. Курс для викладачів ВНЗ. пер. з англ. Київ, 2000. 224 с.

14. Створення ресурсних центрів. Посібник для батьків дітей з особливими потребами /ВФ „Крок за кроком” К., 2007. 216 с.
15. Як досягти змін: Посіб. Для батьків та педагогів з обстоювання та захисту прав дітей з особливими освітніми потребами та громадської діяльності /ВФ „Крок за кроком” К., 2007. 140 с.

Допоміжна:

1. Андрійчук С. Сучасна система соціального обслуговування і реабілітації дітей з особливими потребами / С. Андрійчук // Вісник Львівського університету. Сер. педагогічна. 2005. Вип. 20. С. 178–184.
2. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами / Л. В. Балакірська // Педагогічна майстерня. 2011. № 6. С. 11–13.
3. Бех І.Д. Гуманізація спеціальної освіти аномальних дітей як соціально-педагогічна проблема // Дефектологія. 1999. № 1. С. 19-23.
4. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен / Віталій Бондар // Рідна школа. 2011. № 3. С. 10–14.
5. Возна Ю. Змістові компоненти роботи соціального педагога з дітьми із обмеженими можливостями / Ю. Возна // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка / редкол.: М. Вашуленко, А. Вихрущ, Л. Вознюк та ін. Тернопіль, 2008. № 3. С. 113–117.
6. Гріневич Ж. Орієнтація на особистість : робота в інклюзивних класах / Жанна Гріневич // Початкова освіта. Шкільний світ. 2011. № 46. С. 6–8.
7. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: Навчальний посібник. Суми : ВТД „Університетська книга”, 2008. – 302 с.
8. Досвід залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл / О. Кунанець, Н. Герцик, О. Озарко, Г. Дідух // Психолог. Шкільний світ. 2004. № 37. С. 18–21.
9. Запровадження інклюзивної освіти в ЗНЗ / упоряд. С. В. Корніцова // Управління школою. 2011. № 1/3. С. 73–92.

- 10.Ілляшенко Т. Діти з церебральним паралічем у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. 2008. № 11. С. 58–62.
- 11.Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. 2007. № 12. С. 46–49.
- 12.Ілляшенко Т. Яка вона – інтеграція дітей з особливими освітніми потребами узагальноосвітній школі / Тамара Ілляшенко // Початкова школа. 2011. № 5. С. 47–50.
- 13.Інклюзивна освіта в теорії і практиці діяльності школи / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю.Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 7. С. 17–22.
- 14.Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю.Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 10. С. 1, 20–25.
- 15.Кашуба Л. В. Інклюзивна модель навчання: компетентнісний підхід / Л. В. Кашуба //Завучу. Усе для роботи. 2011. № 13/14. С. 32-11–32-15.
- 16.Колупаєва А. Нормативне забезпечення інклюзивного навчання / А. Колупаєва //Директор школи. Шкільний світ. 2011. №9. С. 26–32.
- 17.Конопацька О. Інклюзивне навчання : [корекційна спрямованість процесу навчання в спеціальних навчальних закладах] / О. Конопацька // Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 43. С. 22–27.
- 18.Країни – різні, підхід – один : [інклюзивна освіта за рубежем] / підгот. МаксимКороденко // Освіта України. 2011. 18 лип. (№ 53/54). –С. 9.
- 19.Луценко І. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими потребами / І. Луценко // Психолог. Шкільний світ. 2005. № 40. С. 19–27.
- 20.Манилова Л. М. Можливості когнітивного розвитку учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти / Л. М. Манилова // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка ;

редкол.: С. Д. Максименко, М.-Л. А. Чепа, Ю. Т. Рождественський [та ін.].
К., 2011. Т. 13, Ч. 4. С. 236–240.

21. Організація діяльності інклюзивної школи / А. Колупаєва, Н. Мофій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 8. С. 21–27.
22. Полударова А. Л. Тиждень інклюзивної освіти / А. Л. Полударова, В. В. Щорс // Шкільному психологу. Усе для роботи. 2011. № 12. С. 2–32
23. Рогова В. Рівний доступ до якісної освіти : інклюзивна освіта в сучасному навчальному закладі / Віра Рогова // Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 38. С. 27–32.
24. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание – К.: Наукова думка, 2000. 358 с.
25. Шевцов А.Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: Монографія. – Київ: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. 240 с.
26. Ярмошук І. Інклюзивне навчання в системі освіти / І. Ярмошук // Шлях освіти. 2009. № 2. С. 24–28.

Інформаційні ресурси

1. www.education-inclusive.com
2. ussf.kiev.ua/
3. osvitportal.lviv.ua
4. www.blind.org.ua
5. pedpresa.com.ua
6. <http://knowledgeloom.org/pd>
7. www.includingsamuel.com
8. www.IncludingAllKids.org

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__/20__ н.р.